

Danmarks smukkeste milesten?

Civilingeniør Viggo Launbjerg, Espergærde.

Medlem af DVSSs milestensgruppe

vlaunbjerg@mail.tele.dk

Ombygning af Kongevejen i Helsingør

Kongevejen i Helsingør er i perioden 2008-11 blevet ombygget. Et af de større delprojekter var en ny stitunnel under Kongevejen ca. 100 m vest for Rørtangvej.

Lige vest herfor stod der frem til efter sommeren 2010 en gammel milesten omgivet af en gammel vildtvoksende tjørnehæk, som vist på figur 1. Begge dele trængte i høj grad til en kærlig hånd, og denne kærlige hånd er kommet i form af Vejdirektoratet, som er vejbestyrelse for Kongevejen og dermed også "ejer" af milestenen.

Restaurering af milestenen

Restaureringen af milestenen og fornyelsen af haveanlægget omkring den blev planlagt og gennemført i et meget vellykket samarbejde mellem Vejdirektoratet, Helsingør kommune, Kulturarvsstyrelsen, Dansk Vejhistorisk Selskabs milestensgruppe, Rådvad Stenhuggeri og kongevejprojektets landskabsarkitekt Charlotte Skibsted.

I forbindelse med vejarbejderne blev den gamle beplantning og milestenen fjernet. Milestenen blev sendt til restaurering på Rådvad Stenhuggeri, og terrænet blev ændret, således at milestenen efter endt forskønnelse kunne placeres på samme sted, men hævet godt en meters penge, således at den nu kan ses fra vejen på samme måde som for 220 år siden, i 1790, da den blev opstillet her. Milestenen har igen fået sit eget lille haveanlæg med en lav tjørnehæk på de tre sider, og inden for hækken er stenen placeret på en lille forhøjning, så den kan ses fra alle sider.

Selve milestenen har foroven en kongekrone og Chr.VII's initialer i relief. Herunder er indhugget 5½ MIIL (fra Østerport i København), og nederst er der et posthorn i relief, hvilket kan ses på figur 2. Den frem-

træder nu som den måske smukkeste milesten i kongeriget!

Milestenens historie

Milestenen er udført i norsk marmor, som egentlig var importeret til brug ved bygningen af Frederikskirken – også kaldet Marmorkirken. Da dette byggeri trak i langdrag, besluttede man at bruge noget af marmoret til milesten på de første hovedlandeveje, der fra 1764 til slutningen af 1700-tallet blev udbygget som chausseer efter fransk forbillede, karakteriseret ved lange retlinede forløb følgende terrænet i store træk og med grøfter på begge sider. Helsingørvejen, i dag Kongevejen, blev bygget 1779-93, men milestenene sat op allerede i 1790.

Der blev i alt opstillet godt 50 af disse marmormilesten langs ovennævnte veje udformet som slanke obelisker på en kvadratisk sokkel, og de udgør de smukkeste af alle de mange slags milesten, vi har i landet. Det viste sig desværre i løbet af få årtier, at den

norske marmor i de fleste tilfælde ikke var vejrbestandig, så stenene flækkede på grund af frostskeer og dele af stenene faldt af. Efterhånden som milestenene måtte udskiftes, blev de erstattet af keglestubformede granitsten på kvadratisk sokkel.

Der er kun 6 tilbage af de over 50 marmormilesten, og den i Rørtang er den eneste i Nordsjælland. Af de øvrige står der to på vejen til Dragør og tre på den gamle hovedlandevej mellem Sorø og Korsør, så der er alt mulig grund til at passe godt på den i Rørtang.

Kongevejen som betalingsvej

I dag diskuteres der på politisk plan meget om kørselsafgifter for biltrafikken. De første 60 år, Kongevejen eksisterede, var den en betalingsvej (toll road), hvor man på samme måde som ved Storebæltsbroen og Øresundsbroen kører frem mod en bom, betaler og kører videre. Efter en forordning fra 1786 skulle der på alle de nye hovedlan-

deveje opføres ”bomhuse” for hver hele mil. Mellem Hørsholm og Helsingør skulle der derfor opføres sådanne i Niverød og i Rørtang. Sidstnævnte er revet ned i dag, men lå på Kongevejens nordside ca. 400 m øst for marmormilestenen.

Skriverier om marmormilestenen

Man kan se på stenen, at der er blevet skudt eller kastet sten mod den, så måske er det den milesten, der er tænkt på af en forfatter i 1803. Han skrev: ”Smukke er de nye milepæle og morsomme for de rejsende”, men tilføjede også, at ”det er skade, at kåde drenge bedærver noget af marmorets skønne udhugning”. I den vejforordning, som kom i 1793, er der da også regler for gennem passende straffenormer at afværge ødelæggelse af bl.a. milepæle. Således skulle børn under 15 år, der blev fundet skyldig i den slags ødelæggelser, ”straffes med ris” – det var dog forældrene, der skulle eksekvere straffen! ■